

Karolina Gałązka

Pomoc jednostek samorządowych województwa lubelskiego w pozyskiwaniu źródeł rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw

Ekonomiczne Problemy Usług nr 61, 97-105

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KAROLINA GAŁAZKA

Politechnika Lubelska

**POMOC JEDNOSTEK SAMORZĄDOWYCH WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO W POZYSKIWANIU ŹRÓDEŁ ROZWOJU
MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW**

Wstęp

Mniejsze podmioty gospodarcze przyczyniają się niewątpliwie do dobrobytu w wielu regionach kraju. W Polsce, gdzie sektor prywatny jest jeszcze mało rozwinięty, znaczenie drobnej przedsiębiorczości jest duże. Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w wielu krajach uważany jest za jeden z kluczowych czynników długofalowego wzrostu gospodarczego. MSP uważane są za lokomotywy tworzenia nowych miejsc pracy, często są źródłem nowych technologii, idei, a co za tym idzie, również innowacji.

Wspieranie drobnej przedsiębiorczości ze strony władz centralnych i samorządów lokalnych ma na celu wyrównanie warunków konkurencji między małymi i dużymi przedsiębiorstwami. Dla małych i średnich przedsiębiorstw warunki te są gorsze i wynikają z wielu istotnych różnic strukturalnych.

Działania na rzecz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw powinny być jednym z priorytetów dla jednostek samorządowych. Najważniejsze, co władze mogą zrobić dla wsparcia przedsiębiorczości, to stworzenie korzystnych warunków rozwoju małych i średnich firm, zlokalizowanych na ich

terenie. Tak określone zadanie sprowadza się do konsekwentnego podejścia strategicznego, opartego na wszechstronnej diagnozie sytuacji mniejszych jednostek gospodarczych, a przede wszystkim opracowaniu lokalnego programu rozwoju tego sektora¹.

1. Działania jednostek samorządowych względem małych i średnich przedsiębiorstw województwa lubelskiego

Województwo lubelskie wśród innych województw zaliczane jest do jednych z najbiedniejszych regionów. Do głównych celów jednostek samorządu terytorialnego (jst) zalicza się radykalne zmiany tego niekorzystnego wizerunku i tym samym przybliżenie Lubelszczyzny do stabilnych regionów Polski. Osiągnięcie tego celu jest możliwe przy rozsądnej polityce rozwojowej, wykorzystującej posiadane atuty regionu oraz wsparcie unijnych funduszy, przede wszystkim w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego i Programu Rozwoju Polski Wschodniej².

Niektórzy przedsiębiorcy oczekują od władz i administracji samorządowej również pomocy w zgromadzeniu funduszy i środków kapitałowych na rozpoczęcie lub rozszerzenie działalności. Powszechnie podkreśla się brak możliwości uzyskania kredytów przez małe firmy, banki wymagają bowiem wysokich zabezpieczeń majątkowych i wysokiego dochodu.

Ważną formą pomocy publicznej przedsiębiorcom ze strony samorządów lokalnych i gospodarczych jest doradztwo. Może to być:

- dostarczanie informacji: prawnej, ekonomicznej, w zakresie kształcenia zawodowego,
- pomoc w nawiązywaniu kontaktów, współpracy gospodarczej, w tworzeniu związków i powiązań kooperacyjnych w produkcji i sprzedaży,
- doradztwo i pomoc w podejmowaniu działalności, stosowaniu nowych technologii, ochronie środowiska, handlu zagranicznym.

Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, współdziałając z jst, powołana została na mocy uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego

¹ K. Krajewski, *Kierunki działań lokalnych władz samorządowych wobec sektora małych i średnich przedsiębiorstw*, www.medianet.pl/~multikra/kierunki.htm.

² www.lubelskie.pl/index.php?pid=951.

do pełnienia funkcji Instytucji Pośredniczącej II stopnia, związanej z realizacją Osi Priorytetowych I i II Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007–2013. I Oś Priorytetowa „Przedsiębiorczość i innowacje” skierowana jest do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które realizują swoje inwestycje na terenie województwa lubelskiego. II Oś Priorytetowa „Infrastruktura ekonomiczna” adresowana jest do instytucji otoczenia biznesu, szkół wyższych, jednostek naukowych oraz jst, a także przedsiębiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Przy realizacji zadań Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości współdziała z jednostkami samorządu terytorialnego, wojewodą, zarządami funduszy celowych oraz innymi organizacjami i instytucjami zajmującymi się problematyką wspierania przedsiębiorstw województwa lubelskiego³.

Ostatnie lata pokazały, że województwo lubelskie potrafi wykorzystywać pomoc Unii Europejskiej. Zagospodarowano niemal całą pulę – 99,8% środków ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004–2006, plasując się pod tym względem wśród najlepszych regionów w kraju (średnia w Polsce wyniosła 94%).

Obecnie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2007–2013, zagospodarowano dużo większe środki – 1 mld 156 mln euro, a z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej – 508,57 mln euro.

Regionalny Program Operacyjny ma na celu wsparcie dużych inwestycji publicznych, szczególnie z zakresu infrastruktury drogowej i transportu, na które zaplanowano 260 mln euro (22,5% środków RPO). Znaczące inwestycje, zmierzające do podniesienia standardów życia i konkurencyjności regionu występują też w zakresie ochrony środowiska i wytwarzania czystej energii, na które przewidziano 156 mln euro (13,5%). Jednak osiągnięcie i utrzymanie wysokiego tempa wzrostu gospodarczego w regionie Lubelszczyzny zależy będzie nie tylko od poprawy infrastruktury, ale przede wszystkim od kondycji przedsiębiorstw i możliwości tworzenia nowych miejsc pracy. Nic więc dziwnego, że na rozwój przedsiębiorczości i innowacje posiadamy w Regionalnym Programie Operacyjnym najwięcej środków – 317,9 mln euro (27,5%).

³ http://ksu.parp.gov.pl/pl/wzum/w_lubel.

Województwo lubelskie zajmuje nadal niską pozycję na tle innych regionów pod względem podstawowych wskaźników obrazujących rozwój przedsiębiorczości. W województwie w 2007 r. na 1000 mieszkańców przypadają około 72 zarejestrowane firmy, co dało regionowi, podobnie jak w roku 2006, dopiero 15. miejsce w rankingu województw. Lubelszczyzna wyprzedziła do tej pory tylko województwo podkarpackie. W przypadku nowo powstałych firm na 1000 mieszkańców województwo zajęło 12. miejsce, nieco lepiej niż w roku poprzednim. W przypadku zlikwidowanych przedsiębiorstw region zajął 4. lokatę. Pod względem liczby firm z kapitałem zagranicznym Lubelszczyzna kształtuje się na niskiej 13. pozycji⁴.

Tabela 1

MSP zarejestrowane w REGON w stosunku do liczby mieszkańców

Województwo lubelskie	Liczba firm na 1000 mieszkańców	Miejsce w Polsce
MSP ogółem	72,13	15.
MSP nowo powstałe	6,36	12.
MSP zlikwidowane	5,67	4.
MSP z kapitałem zagranicznym	0,50	13.

Źródło: *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007–2008*, s. 161.

Pomoc samorządów w zakładaniu firm – zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw – możliwa jest dzięki wsparciu ze strony Unii Europejskiej. Strategia rozwoju województwa lubelskiego zawiera liczne bezpośrednie i pośrednie odniesienia do funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. To właśnie one stanowią najważniejszą część wspierania regionalnej przedsiębiorczości⁵. Istotną rolę w ułatwianiu podejmowania działalności gospodarczej pełnią również instytucje publiczne. W Urzędzie Miasta oraz w Urzędzie Marszałkowskim utworzone zostały specjalne komórki odpowiedzialne za wspieranie inwestorów.

⁴ A. Żołnierski, *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007–2008*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009.

⁵ K. Głębocki (red.), *Wpływ funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na planowanie rozwoju województw*, Wydział Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2005, s. 64–65.

2. Fundusze unijne jako nowa forma wsparcia ze strony samorządu lokalnego

Polityka samorządów terytorialnych wobec małych i średnich przedsiębiorstw uwzględnia wspieranie uczestnictwa w programach Unii Europejskiej. Pomoc w tym zakresie polega na promowaniu szerszego udziału małych jednostek gospodarczych w programach unijnych w zakresie współpracy handlowej, informacyjnej i naukowej.

W celu zniesienia barier napotykanymi przez małe i średnie przedsiębiorstwa na rynku, a także poprawy ich efektywności działania zarówno na szczeblu Unii, jak i poszczególnych krajów, wprowadzono wiele programów wspierających ich działalność. Programy te obejmują nie tylko pomoc przy tworzeniu przedsiębiorstw, ale także zaplecze naukowe: wspieranie badań nad wprowadzanymi innowacjami, technologiami oraz szkolenie młodej kadry.

Programy i instrumenty finansowe wspierające MSP mogą mieć charakter pomocy pośredniej lub bezpośredniej. Ich głównym celem jest poprawa dostępu małych jednostek gospodarczych do źródeł finansowania. Jednym z instrumentów wspierających rozwój drobnej przedsiębiorczości są fundusze strukturalne Unii (*Structural Funds*)⁶.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006–2020 jest podstawowym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej. Jest dokumentem strategicznym o charakterze długofalowym, wyznaczającym cele i kierunki rozwoju do roku 2020. Aby realizacja zamierzonej strategii była możliwa, ustanowiono Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL) na lata 2007–2013.

Głównym jego celem jest „podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu”⁷. Na realizację głównego celu składa się również osiągnięcie następujących celów cząstkowych:

- 1) Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz stymulowanie innowacyjności.

⁶ E. Orechwa-Maliszewska, A. Kopczyk, *Finansowe aspekty funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw*, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Białystok 2003, s. 25–26.

⁷ *Wtyczne dla wnioskodawców w ramach I i II Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007–2013*, Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, Lublin 2009.

- 2) Poprawa warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju.
- 3) Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku.

Osiągnięcie pierwszego celu szczegółowego polegać będzie m.in. na wdrożeniu I Osi Priorytetowej „Przedsiębiorczość i innowacje”, która przyczyni się do podniesienia konkurencyjności w regionie w powiązaniu z II Osią Priorytetową „Infrastruktura ekonomiczna”.

Działań w ramach wspierania lubelskiej przedsiębiorczości i innowacji jest dużo. Jednak nie każdy młody przedsiębiorca ma świadomość, że istnieje możliwość wsparcia z Unii Europejskiej. Ciekawym zjawiskiem, które jednocześnie zasługuje na pochwałę, jest fakt, że największą uwagę zwrócono na pomoc małym i średnim przedsiębiorcom Lubelszczyzny. To właśnie do nich skierowane są działania 1.1–1.3 na łączną kwotę minimalnego wsparcia 130 000 zł, a maksymalnie 3 500 000 zł. Szczegółowe kwoty udzielanego wsparcia w ramach poszczególnych działań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2

Kwota udzielanych dotacji w ramach I Osi Priorytetowej

Działanie	Kwota wsparcia		Wartość projektu		Udział środków UE	
	Min.	Max.	Min.	Max.	Małe przedsiębiorstwa	Średnie przedsiębiorstwa
1.1.	15 000	500 000	21 500	8 000 000	70%	
1.2	30 000	1 000 000	42 500	8 000 000	70%	
1.3	85 000	2 000 000	143 000	8 000 000	70%	60%
1.4	143 000	38 000 000	143 000	88 000 000	65%	55%
1.5	71 000	2 000 000	143 000	8 000 000	70%	60%
1.6	28 000	280 000	40 000	400 000	70%	
1.7	10 000	250 000	20 000	500 000	50%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Poradnik Beneficjenta. Twój pomysł, europejskie pieniądze. I i II Oś Priorytetowa Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007–2013*, Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, Lublin 2009, s. 24–36.

W ubiegłym okresie sprawozdawczym dokonano płatności na rzecz beneficjentów na kwotę dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 22 517 679,11 zł, co stanowiło 32,71% przewidzianej prognozy na I półrocze 2009 r. Zrealizowano:

- 64,82% prognozy dla Osi Priorytetowej I,
- 1,98% prognozy dla Osi Priorytetowej II,

Lubelska Fundacja Rozwoju jako Regionalna Instytucja Finansowa jest również zaangażowana we wdrażanie funduszy strukturalnych na terenie województwa lubelskiego. Odpowiada za administrowanie instrumentami wsparcia przedsiębiorczości w ramach programów regionalnych (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – ZPORR) i krajowych (Sektorowe Programy Operacyjne – SPO).

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego powierzył Fundacji wdrażanie ZPORR, którego celem jest:

- przeciwdziałanie bezrobociu poprzez stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw – „Promocja przedsiębiorczości”,
- ułatwianie dostępu do specjalistycznego doradztwa i zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania przedsiębiorstw – „Mikroprzedsiębiorstwa”.

Zainteresowanie działaniem „Mikroprzedsiębiorstw” było tak duże, że 9 miesięcy przed terminem zakończenia przyjmowania wniosków udało się „zamknąć” program, a kwota dofinansowania złożonych przez przedsiębiorców wniosków przekroczyła dwukrotnie środki przeznaczone na dotacje w latach 2004–2006, które dla wspomnianego działania wynosiły ok. 31 mln zł⁸.

Podsumowanie

Integracja z Unią Europejską postawiła polskich przedsiębiorców przed nowymi wyzwaniami. Mają oni do dyspozycji nowe instrumenty, których celem jest wspieranie drobnej przedsiębiorczości. Celem artykułu było uzyskanie odpowiedzi na pytanie: Czy, a jeśli tak, to w jakiej formie jest mogą podejmować i finansować działania mające na celu wspieranie małej przedsiębiorczości?

⁸ www.lfr.lublin.pl.

Jst dysponują dostatecznie szerokim zestawem instrumentów umożliwiającym prowadzenie aktywnych działań na rzecz wspierania małych i średnich przedsiębiorstw. Ważnym nurtem działań pośrednich na rzecz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej powinno być upowszechnianie wiedzy o metodologii formułowania średnio- i długoterminowych programów rozwoju oraz o korzyściach płynących z posługiwania się takim planem. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ważnym zadaniem instytucji wspierających mniejszych przedsiębiorców pozostaje pomoc w przełamywaniu przeszkód ograniczających nadal współpracę jst z podmiotami gospodarczymi.

Władze lokalne mają do dyspozycji wiele możliwości wspierania małych przedsiębiorców. Tym samym przyczyniają się do rozwoju sektora MSP na danym terenie. Nie należy jednak pomijać samych przedsiębiorców. Działań w ramach wspierania lubelskiej przedsiębiorczości jest dużo. Jednak nie każdy młody przedsiębiorca ma świadomość, że istnieje możliwość wsparcia z Unii Europejskiej. Województwo lubelskie posiada bardzo duże możliwości w zakresie wykorzystania programów unijnych skierowanych do sektora małych i średnich przedsiębiorstw i przeznaczonych dla niego. Środki dostępne z funduszy unijnych są coraz częściej i chętniej wykorzystywane przez małe jednostki gospodarcze.

Dalszy postęp w rozwoju przedsiębiorczości wymaga nie tylko zewnętrznego wsparcia finansowego, ale nade wszystko intensywnego budowania struktur wspierających rozwój lokalny, w tym potrzebnych instytucji szczebla gminnego i powiatowego, nadal zbyt słabych i zbyt rzadko występujących.

Literatura

Głębocki K. (red.), *Wpływ funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na planowanie rozwoju województw*, Wydział Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2005.

Kopczuk A., Proniewski M. (red.), *Pomoc finansowa Unii Europejskiej dla Polski. Doświadczenia i perspektywy*, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Białystok 2006.

Krajewski K., *Kierunki działań lokalnych władz samorządowych wobec sektora małych i średnich przedsiębiorstw*, www.medianet.pl/~multikra/kierunki.htm.

www.lawp.pl.

www.lfr.lublin.pl.

www.lubelskie.pl/index.php?pid=951.

Żołnierski A., *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007–2008*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009.

HELPING THE LOCAL GOVERNMENT IN THE REGION OF LUBLIN IN OBTAINING SOURCES OF DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES

Summary

Membership in the European Union has placed Polish entrepreneurs with new challenges. Enterprises operating in an increasingly changing market, using different sources of foreign financing. They are new instruments that can support their activities.

The purpose of the article was to answer the question: Is the local government units shall take measures to support small business? Help in this regard is to promote greater participation of small business in the European Union programs in the field of trade cooperation, and scientific information. In particular, the European Union funds have been set and local government units of Lublin province aimed at extracting them.

Translated by Karolina Gałzka